

ΟΜΙΛΙΑ

Στή Ζ΄ Κυριακή από τοῦ Πάσχα (τῶν ἁγ.318 Πατέρων τῆς Α΄ Οἰκ. Συν.)
ὑπό τοῦ πρωτ. π. Λάμπρου Χ. Τσιάρα, προϊστ. τοῦ Ι. Ναοῦ ἁγ. Ἀθανασίου, 5/6/2022

**“ ΤΗΡΗΣΟΝ ΑΥΤΟΥΣ ΕΝ ΤΩ ΟΝΟΜΑΤΙ ΣΟΥ Ω ΔΕΔΩΚΑΣ ΜΟΙ,
ΙΝΑ ΩΣΙΝ ΕΝ ΚΑΘΩΣ ΗΜΕΙΣ”**

Τό Εὐαγγέλιο τῆς Ζ΄ Κυριακῆς ἀπό τοῦ Πάσχα, ἁγ. ἀδελφοί, εἶναι τμήμα τῆς ἀρχιερατικῆς προσευχῆς του Κυρίου (Ἰωάν. 17). Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἀφοῦ μίλησε διά μακρῶν στούς μαθητές του γιά τά ὑπερφυῆ γεγονότα πού ἐπρόκειτο νά ζήσουν σέ λίγες μέρες, ἀλλά καί γιά ὅσα ἀργότερα εἶχαν νά ἀντιμετωπίσουν βγαίνοντας στόν κόσμο, σήκωσε τά μάτια του στόν οὐρανό καί προσευχήθηκε ἐνώπιόν τους στόν Πατέρα. Πρόκειται γιά ἓνα κείμενο **σ υ γ κ λ ο ν ι σ τ ι κ ὀ**. Εἶναι, πρωτίστως, προσευχή· ἀλλ’ εἶναι καί ἀπολογισμός τοῦ ἔργου του, καί λόγος στήριξης καί παρηγορίας γιά τούς μαθητές, καί ἔκφραση τῆς ἀγωνίας του γι’ αὐτούς πού πρῶτοι τόν ἀκολούθησαν –καί γιά ὅλους πού ἔκτοτε τόν ἀκολουθοῦν – καί ὑποθήκη εἶναι –ἡ πιό σπουδαία πού τούς ἄφησε– «ἵνα ὧσιν ἔν», ἐνωμένοι δηλ. στό ὄνομά του καί στή διδασκαλία του.

«Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σοῦ τόν υἱόν, ἵνα καί ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε». Ἡ «ὥρα» τοῦ Πάθους δέν εἶναι μιά δυσάρεστη καί ἀπρόβλεπτη κατάληξη. Εἶναι ἡ δόξα τοῦ Πατρὸς καί ἡ δόξα τοῦ Υἱοῦ. Ὁ Πατέρας δοξάζεται, καθὼς μέ «ὅσα εἶπε καί ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς» μέχρι τῆς Ἀναλήψεώς του στούς οὐρανοῦς, «ἐπλήρωσε τήν οἰκονομίαν» τοῦ Πατρὸς, καί φανέρωσε τό ὄνομά του στούς ἀνθρώπους, ὅτι δηλ. ὁ Θεός εἶναι Πατέρας. Ἀλλά καί γιά τόν Υἱό ἡ «ὥρα» πού «ἐλήλυθεν» εἶναι ὥρα δόξης. Ὁ Σταυρός εἶναι δόξα· διότι «ἦλθε διά τοῦ Σταυροῦ χαρά ἐν ὄλω

τῷ κόσμῳ», ἀφοῦ ὁ Κύριος «Σταυρόν ὑπομείνας δι' ἡμᾶς θανάτῳ θάνατον ὤλεσεν». Δόθηκε δέ μετὰ τὴν Ἀνάστασι σ' αὐτόν ἡ δόξα πού εἶχε «παρὰ τῷ Πατρὶ» πρὸ καταβολῆς κόσμου, καθὼς καί «πάσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καί ἐπὶ γῆς»: ἐξουσία, ἐννοεῖται, λυτρωτική, ὄχι τυραννική καί δυναστευτική.

Προσεύχεται ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς γιὰ κείνους πού ἀφήνει στὸν κόσμο· τοὺς μαθητές του, ἀλλὰ καί γιὰ ὅλη τὴν στρατευομένη Ἐκκλησία, καί παρακαλεῖ τὸν Πατέρα νά μᾶς κρατήσῃ ὅλους ἐνωμένους στό Ὄνομά του, στή μία πίστη καί στήν ἀγάπη μεταξύ μας. Ἡ ἐνότητα εἶναι ἡ πρώτη ιδιότητα τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς τό ὁμολογοῦμε στό «πιστεύω»: «εἰς μίαν, ἁγίαν, καθολικὴν καί ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν», λέμε. Μόνο μέσα σέ αὐτὴν τὴν θεοίδρυτη κοινωνία ἐνότητας καί ὁμοφροσύνης οἱ ἄνθρωποι θά βροῦμε σωτηρία. Αὐτὰ σημαίνουν, ὅτι στήν Ἐκκλησία δέν μπορούμε ὁ καθένας, εἴτε κληρικός εἶναι εἴτε μοναχός εἴτε λαϊκός, νά ἔχει τὴ δική του γνώμη, νά πιστεύει ὅπως θέλει καί νά λέει ὅ,τι θέλει· καί, συγχρόνως, νά ὁμολογεῖ «μία» Ἐκκλησία... Δέν εἶναι τυχαῖο, ὅτι ὁ Χριστὸς στήν Ἀρχιερατικὴ τοῦ προσευχῆ πέντε φορές, ὄχι μία καί δύο, παρακαλεῖ τὸν Πατέρα νά μᾶς κρατᾷ ἐνωμένους, νά μᾶς φυλάει ἀπὸ ἔριδες καὶ ἐγωισμούς, ἀπὸ σχίσματα καί διαιρέσεις. Γιὰ ὅλους πού πιστέψαμε καί βαπτισθήκαμε στό ὄνομα τοῦ Πατρὸς καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ ἁγ. Πνεύματος, μία εἶναι ἡ ἀλήθεια: ἡ πίστις τῆς Ἐκκλησίας ὅ,τι δηλ. πιστεύει καί κρατεῖ ἡ Ἐκκλησία. Αὐτὴ τὴν ἀλήθεια καί τὴν πίστι τὴν ἀποκάλυψε ὁ Θεὸς, τὴν κήρυξαν οἱ Ἀπόστολοι καί τὴν φύλαξαν οἱ Πατέρες.

Στοὺς ἱερούς Πατέρες ὀφείλουμε ἐδῶ μιὰ εὐγνώμονη ἀναφορά. Ἡ Ἐκκλησία, λοιπόν, ὄρισε τὴν Ζ' Κυριακὴ ἀπὸ τοῦ Πάσχα νά τιμᾷμε «τὴν ἐν Νικαία πρώτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τῶν τριακοσίων δέκα καί ὀκτώ θεοφόρων Πατέρων, οἱ ὅποιοι συνῆλθαν (τό 325) γιὰ ν' ἀντιμετωπίσουν τὴν αἵρεση τοῦ Ἀρείου, πού εἶχε ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες σηκώσει μεγάλη ταραχὴ στήν Ἐκκλησία. Ἡ κεντρικὴ ιδέα τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀρείου,

είναι, ότι ο Χριστός δεν είναι Θεός: «οὐδέ θεός ἀληθινός ἐστίν ὁ Λόγος», γράφει. Καί σέ ἄλλο σημεῖο ἐπίσης γράφει, ότι ο Χριστός εἶναι μόνον «κτίσμα τέλειον», πού δημιουργήθηκε «ἐν χρόνῳ». Ἄλλ' ἐάν δεν εἶναι Θεός ὁ Λόγος, τότε δεν εἶναι Σωτήρας· ἔχει ὁ ἴδιος ἀνάγκη σωτηρίας. Ἡ ἰδέα αὐτή καί μόνη ἔρχονταν νά ἀνατρέψει ὁ λ ο τό Εὐαγγέλιο, ὅπως μᾶς τό παρέδωσαν «οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καί ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ Λόγου» (Λουκ. 1,2). Γιατί ὅλο τό Εὐαγγέλιο ἓνα πράγμα λέει· ότι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι Θεός, γι' αὐτό καί Σωτήρας, γι' αὐτό καί Κύριος.

Εἶναι φυσικό, μιά τέτοια διδασκαλία, νά ξεσηκώσει ἐναντίον της ὅλους τούς Πατέρες καί ὁμολογητές τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας καί πίστεως. Ὁ γέρον Ἰουστῖνος Πόποβιτς γράφει γι' αὐτόν τόν ξεσηκωμό τῶν ἱερῶν Πατέρων: «Κανείς διωγμός, καμμία ἄλλη ταλαιπωρία δεν ἐτάραξε τόσον τήν Ἐκκλησίαν, ὅσον ὁ ἀρειανισμός, διότι ἐδῶ ἐπρόκειτο περί τοῦ μεγίστου διωγμοῦ: ὁ Ἄρειος ἐκδιώκει ἐκ τοῦ Χριστοῦ τόν Θεόν» (Ἄνθρωπος καί Θεάνθρ. σελ 135). Ἡ Σύνοδος δεν δημιούργησε τίποτε καινούριο· ἀπλῶς ἐξέφρασε καί διατύπωσε τήν ἀποστολική διδασκαλία καί παράδοση, τήν ἀποστολική συνείδηση καί ἐμπειρία. Εἶπε δηλ. α) ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός εἶναι Θεός ἀληθινός ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ· γέννημα τοῦ Πατρὸς, ὄχι δημιούργημα· πού θά πεί μετοχή Πατρὸς καί Υἱοῦ στή μία καί τήν αὐτή θεία οὐσία, ἐξ οὗ καί ὁ ὄρος «ὁμοούσιος».

Καί τό β) πού δογματίσε ἡ Σύνοδος εἶναι, ότι ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Πατρὸς εἶναι καί τέλειος ἄνθρωπος, «σαρκωθεῖς ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί Μαρίας τῆς Παρθένου», πού σημαίνει ὅτι φέρει ὅλα τά χαρακτηριστικά στοιχεῖα τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, πλήν βεβαίως τῆς ἁμαρτίας, ἡ ὁποία δεν εἶναι τῆς φύσεως στοιχεῖο, ἀλλά τῆς προαιρέσεως.

Κάποιοι ἴσως θ' ἀναρωτηθοῦν· πῶς ἓνας τόσο εὐφυῆς καί μορφωμένος κληρικός, ὅπως ἦταν πράγματι ὁ Ἄρειος, ἔπεσε σέ τόσο μεγάλη πλάνη; ... Ὁ Ἄρειος προσήγγιξε τό μυστήριον τῆς θεολογίας καί θεογνωσίας μέ μεθόδους καί μέσα τῆς ἀνθρώπινης σοφίας. Ἐπηρεασμένος ἀπό τούς ἀρχαίους Ἑλληνας φιλοσόφους, ἔθετε τόν ἀνθρώπινο νοῦ ὡς

μέτρον τοῦ θεανθρώπινου προσώπου· καί ἀντικαθιστοῦσε τοὺς νόμους τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ θείου μυστηρίου, μέ τοὺς νόμους καί τίς «φόρμες» τῆς ἀνθρώπινης σοφίας. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος, πρωτοστάτης καί πρωταγωνιστής στίς ἐργασίες τῆς Συνόδου, εἶπε πῶς οἱ αἰρετικοί ἐρμηνεύουν τήν Γραφή «κατά τόν ἴδιον νοῦν», ἐνῶ τό θεῖο μυστήριον ἀποκαλύπτεται σ' ἐκείνους πού ἔχουν «νοῦν Χριστοῦ».

Ὅταν, στή διάρκεια τῶν συζητήσεων, προτάθηκε ὁ ὄρος ὁμοιούσιος, ὁ Μ. Ἀθανάσιος κυρίως, ἀλλά καί οἱ ἄλλοι Πατέρες, ἀπάντησαν μέ ἕνα ἠχηρό « ὄχι ». Ὅχι συμβιβασμούς στήν ἀλήθεια τῆς πίστεως χάριν σκοπιμοτήτων. Τό «ὁμοιούσιος» ἦταν ὄρος ὑπουργός, γιατί «ἐμπαξε» τόν ἀρειανισμό ἀπό τό παράθυρο, κατακερματίζοντας τό δόγμα περί τῆς μίας καί μόνης θείας φύσεως, κοινῆς τῶν τριῶν θείων προσώπων.

Πατέρες καί ἀδελφοί.

Ἡ ἐορτή τῶν Πατέρων δέν πρέπει νά περάσει γιά μᾶς ὡς μία ἀπλή ἀνάμνηση τοῦ μακρυνοῦ παρελθόντος καί τίποτ' ἄλλο. Ἀκούοντας πρωτίστως τά συγκλονιστικά λόγια τῆς προσευχῆς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καί ἀναλογιζόμενοι τίς θυσίες, τίς θλίψεις καί τοὺς διωγμούς, ἐνίστε καί τό μαρτύριο πού ὑπέφεραν οἱ ἅγιοι Πατέρες μας χάριν τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, ὀφείλουμε νά κάνουμε τήν αὐτοκριτική μας. Ἡ τριετία τῆς πανδημίας τοῦ κορωνοϊοῦ ἔγινε ἀφορμή νά ἀποκαλυφθοῦν «ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί». Καί εἶν' ἀλήθεια, πῶς δοκιμάσθηκε ὡς ἕνα βαθμό ἡ ἐνότητα καί ἡ εἰρήνη μεταξύ μας. Δυστυχῶς, σέ ἕνα ἀπλό ζήτημα ὑγείας, φτάσαμε νά δίνουμε μεταφυσικές διαστάσεις, καί νά μιλοῦμε μεταξύ μας μιά ἀ-νόητη γλῶσσα, ἐκτοξεύοντας μάλιστα ὁ ἕνας στόν ἄλλο κακούς χαρακτηρισμούς, ἕως καί ὑβριστικούς. Φτάσαμε, νά θεωροῦμε πράξη ὁμολογίας τήν παρακοή στήν Ἐκκλησία, τοὺς φανατισμούς καί τίς ἐξαλλοσύνες, τήν περιφρόνηση σ' ἐκείνους πού ἐφαρμόζουν μέ ὑπακοή τά διατεταγμένα. Θά πεῖτε· ἄλλοῦ εἶναι πολύ χειρότερα... Ἐρχόμαστε τώρα καί σ' αὐτά... Εἶναι πράγματι πολλῶν θρήνων καί δακρῶν ἄξιο τό γεγονός, ὅτι ἡ ἀδελφή Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας –ἡ ἡγεσία της–

ἔσπευσε προθύμως νά συνταχθεῖ μέ τίς γεωπολιτικές ἐπιδιώξεις τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας, καί τό εἶδε αὐτό ὡς καλή εὐκαρία νά ἐπιβάλλει, ἐνδεχομένως, καί αὐτή τήν κυριαρχία της ἀπάνω σέ ἄλλη ἀνεξάρτητη ἀδελφή Ἐκκλησία -ἢ καί Ἐκκλησίες- γιατί ἡ ἐπιθυμία της γιά ἐξουσία εἶναι γνωστή· ὅπως ἐπίσης γνωστό εἶναι τό ὄνειρό της, νά γίνει ἡ τρίτη Ρώμη, νά ἀναλάβει τά πρωτεῖα...

Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, προσευχόμενος ἐκτενῶς γιά τήν ἐνότητα τῶν πιστῶν καί τήν εὐστάθεια τῶν Ἐκκλησιῶν, δοκίμασε λύπη «ἕως θανάτου» (Ματ. 26,38). «καί γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. Ἐγένετο δέ ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπί τήν γῆν» (Λουκ. 22,44). Κατ' ἀναλογία, στίς ἡμέρες μας, καί ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης μας κ.κ. Βαρθολομαῖος προσεύχεται ἐναγωνίως καί προσπαθεῖ ἀόκνως νά ἐπισυνάξει «ὡς ἡ ὄρνις τά νοσσία ἐαυτῆς ὑπό τάς πτέρυγας» (Ματ. 23,37), τ.ἔ. τά τέκνα τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, αἵρων τόν Σταυρόν τῆς θεήλατης Πατριαρχίας του «στεναγμοῖς ἀλαλήτοις».

Οἱ ἡμέρες που ζοῦμε εἶναι πονηρές. Ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ στόν Πέτρο, ὅτι ὁ σατανᾶς ζήτησε νά κλονίσει τούς μαθητές, νά τούς ταράξει δηλαδή, ὅπως σείεται καί κοσκινίζεται τό σιτάρι μέσα στό κόσκινο, ἰσχύει καί γιά μᾶς. Ζητεῖ δηλ. ὁ «ἀνθρωποκτόνος» νά μᾶς περάσει ὅλους ἀπό κόσκινο, γιά νά πάρει τούς δικούς του...

Γι' αὐτό κι ἐμεῖς, «τήν ἐνότητα τῆς Πίστεως καί τήν κοινωνίαν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος αἰτησάμενοι, ἑαυτούς καί ἀλλήλους καί πᾶσαν τήν ζωήν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα». ΑΜΗΝ.